4.4.2025
Eeva-Maija Leivo

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hallintovaliokunnalle

HE 10/2025 vp; Puhuttelupöytäkirjan tarkastuksen poisto - lisäselvitys

Maahanmuuttovirastolla olisi vastaisuudessa kolme vaihtoehtoa pöytäkirjan tarkastamiselle. Pöytäkirja voitaisiin jättää kokonaan tarkastamatta (1), se voitaisiin tarkastaa turvapaikkapäätöksen lopputuloksen kannalta olennaisin osin ja esimerkiksi tiivistelmiä käyttäen (2), tai asiassa voitaisiin menetellä nykyisen käytännön mukaan, jossa pöytäkirja luetaan hakijalle sanasta sanaan puhuttelun lopuksi (3). Nykyinen ulkomaalaislain 97 a § ei mahdollista edellä kuvatun laajuista tulkintaa. Maahanmuuttovirasto on ulkomaalaislain mukaan kansainvälisen suojelun määrittävä viranomainen, joten virastolla voidaan katsoa olevan asiantuntemus ja osaaminen valita mahdollisten tarkastusvaihtoehtojen välillä. Joka tapauksessa päätös hakemukseen tehdään esittelymenettelyssä, joten käytetyn tarkastusmenettelyn oikeellisuuden arviointi tulee tehtyä jo ennen päätöksentekoa hakemuksen ratkaisijan toimesta.

Esityksen avulla halutaan tehdä 2.vaihtoehdosta perusmenettely normaalissa hakemusmenettelyssä. Tällöin hakijan kanssa käytäisiin läpi **ne osat pöytäkirjasta, joilla voidaan katsoa olevan merkitystä päätöksen lopputuloksen kannalta**. Osioiden läpikäyntiin voidaan käyttää myös esimerkiksi **tiivistelmiä** hakijan kertomasta, jotka käydään hakijan kanssa läpi. Pöytäkirjaan merkittäisiin selvästi (kuten nykyäänkin), mitkä seikat on tarkastuksessa korjattu, tai mihin kohtiin hakija on tehnyt lisäyksiä. Mahdollisen hallintotuomioistuinprosessin kannalta tarkastetut kohdat olisivat näin yhtä päteviä kuin nykyään. Vastaavasti, jos hakija toimittaisi puhuttelun jälkeen lisäyksiä tai korjauksia jo puhuttelussa muokattuihin kohtiin, ei niihin suhtauduttaisi nykytilanteesta poikkeavasti, vaan myös vastaisuudessa tällaisten kohtien muokkaus jälkikäteen katsottaisiin lähtökohtaisesti uskottavuutta heikentävänä tekijänä, ja hakijaa todennäköisesti kuultaisiin uudelleen. Lisäksi, kun olennaiset osat käydään läpi jo puhuttelun lopuksi, ei mahdollisessa valitusvaiheessa olisi tarvetta palauttaa asiaa Maahanmuuttoviraston käsittelyyn vain pöytäkirjan tarkastamista varten hakijan siihen mahdollisesti vedotessa.

1.vaihtoehto, jossa pöytäkirjaa ei tarkastettaisi hakijan kanssa miltään osin puhuttelun päätteeksi, tulisi kyseeseen erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa jo puhuttelussa **on selvää, että hakijalle tullaan myöntämään turvapaikka**. Prosessitehokkuuden kannalta on merkityksellistä, että Maahanmuuttovirastolla on myös mahdollisuus jättää pöytäkirja kokonaan tarkastamatta. Tällöinkin hakijalle annettaisiin määräaika, jolloin hän voi halutessaan toimittaa lisäyksiä ja korjauksia. Jos myöhemmin syystä tai toisesta turvapaikan saaneen henkilön lupa-asia tulisi uudelleen arvioitavaksi Maahanmuuttovirastossa, kuultaisiin häntä uudelleen ja asia arvioitaisiin sen hetkisten tietojen perusteella.

Uudistuksessa halutaan mahdollistaa myös **3.vaihtoehto**, eli nykymallinen tarkastus, jossa pöytäkirja tarkastetaan kokonaisuudessaan puhuttelun lopuksi. Pöytäkirjan tarkastaminen kokonaisuudessaan **tulisi kyseeseen ennen kaikkea alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden kohdalla sekä nopeutetussa menettelyssä tutkittavien hakemusten kohdalla**, joissa määräajat ovat tiukat.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

4.4.2025
Eeva-Maija Leivo

Hallintovaliokunnalle

Turvapaikkapuhuttelun tulkkauskustannukset

Turvapaikkapuhuttelussa on käytännössä aina paikalla tulkki. Maahanmuuttovirasto on kilpailuttanut tulkkaukset vuonna 2024, ja tulkkipalveluja tilataan usealta eri toimijalta. Tulkkauksen tuntihintoja on monia, koska hintaan vaikuttaa muun muassa a) tilattu kieli, b) tulkkauksen vaatimustaso ja c) puhuttelupaikkakunta. Näiden perusteella turvapaikkapuhuttelun tulkkauskustannukset liikkuvat niinkin suurella haitarilla kuin 60–150 €/h. Vaativan tulkkauksen hinnat ovat hieman korkeampia, mutta yleisesti ottaen suurin osa tulkkauksista on alle 100 €/h.

Turvapaikkapuhuttelun oikeusapukustannukset

Oikeuspalveluvirastosta saatujen tietojen mukaan oikeusavun turvapaikkapuhuttelukohtaisia kustannuksia tai oikeusavustajan tuntipalkkaa puhuttelussa on haastavaa arvioida, koska asia ei ole yksiselitteinen. Avustajat ovat esimerkiksi työajattomia, minkä vuoksi tuntihinnan laskeminen on vaikeaa. Yhden avustajan vuosittaiset palkkamenot ovat noin 75 000 euroa. Kun julkinen oikeusavustaja laskuttaa asiakastaan, jolla on omavastuuta, laskutuksen perusteena on 120 euroa/h.

Ehdotus muutoksesta hallituksen esityksessä ehdotettuun ulkomaalaislain 97 a §:n pykälään

Sisäministeriö ehdottaa pientä muutosta hallituksen esitykseen sisällytettyyn ulkomaalaislain 97 a §:n muotoiluun. Muutoksella tuotaisiin paremmin myös pykälätasolla näkyväksi Maahanmuuttoviraston mahdollisuus tarkastaa turvapaikkapuhuttelupöytäkirja osittain. Uusi pykälä kuuluisi seuraavasti (lisäys alleviivattuna):

> ”Turvapaikkapuhuttelusta laaditaan pöytäkirja. Puhuttelun päätyttyä hakija saa pöytäkirjasta jäljennöksen heti tai mahdollisimman pian puhuttelun jälkeen, ja hänelle annetaan kahden viikon määräaika toimittaa pöytäkirjaan lisäyksiä ja korjauksia. Määräaika voi olla pidempi, jos asian laatu sitä vaatii. Pöytäkirja voidaan tulkita hakijalle puhuttelun päätyttyä <u>ainakin olennaisilta osin</u>, jos Maahanmuuttovirasto katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.”

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi